

Lausunto

09.01.2026

Asia: VN/10644/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja toteamme seuraavaa:

Esitysluonnoksen tavoitteet ovat kannatettavia. On tärkeää, että turvallisuuteen liittyvän lainsäädännön toimivuutta tarkastellaan suhteessa muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen ja sen soveltamisesta saatuihin käytännön kokemuksiin.

Esitettjä säännösmuutoksia on kuitenkin osin perusteltu melko kapeasti ja valtiokeskeisesti, ennen kaikkea tiedustelun tarpeisiin ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvien näkökohtien osalta. Esitettyjen tiedusteluvaltuuksien käyttö tulisi kuitenkin koskemaan yrityksiä ja kansalaisia. Siksi esitettyjen muutosten vaikutuksia tulisi tarkastella tehtyä laajemmin myös niiden yrityksiin kohdistuvien taloudellisten ja yksittäisiin kansalaisiin kohdistuvien perusoikeusvaikutusten kannalta. Kun esitettjä muutoksia on perusteltu myös pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjauksilla, vaikutuksia tulisi tarkastella laajemmin myös siltä kannalta, miten ne vahvistavat hallitusohjelmassa todettuja kansalaisten yleistä luottamusta julkisiin instituutioihin, avoimeen, tehokkaaseen ja vastuulliseen julkiseen hallintoon sekä miten ne osaltaan tukevat ja varmistavat kestävää taloutta ja avoimeen markkinatalouteen perustuvaa oikeusvaltiota.

Luonnoksen yritysvaikutuskohdassa muutosten arvioidaan olevan yritysten osalta vähäisiä. Näkemyksemme mukaan viestintäverkkoihin kohdistuu sellaisia muutoksia, joita niiden merkittävien yritysvaikutusten vuoksi tulee jatkovalmistelussa arvioida uudelleen.

Otamme seuraavassa yksityiskohtaisemmin kantaa esityksen keskeisiin muutosesityksiin:

42 § Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Lakiehdotuksen mukaan sotilastiedustelu voisi käyttää myös sivullisten laitteita tai tietojärjestelmiä, jos se olisi välttämätöntä menetelmän tai ohjelmiston asentamiseksi tai poisottamiseksi. Yksittäisen toimenpiteen ei esityksessä arvioida puuttuvan merkittävästi omaisuuden suojaan, sillä toimenpiteen keston voidaan katsoa olevan varsin vähäinen.

Esitysluonnoksen perusoikeusvaikutusten arvio omaisuuden suojaan liittyviltä osin on mielestämme puutteellinen. Kun toimenpiteen kohteena on yritys tai yhteisö, jonka tuotteisiin tai palveluihin toimivallan käyttö kohdistuu, on välttämätöntä arvioida toimenpiteen vaikutukset myös kohteen aineettoman omaisuuden, sopimusvaikutusten ja sen toimintaan kohdistuvan luottamuksen kannalta. Tästä näkökulmasta on keskeistä, millaisia vaikutuksia toimivallan käytöstä on niille toimijoille, joiden omistamiin tai hallitsemiin tuotteisiin tai palveluihin toiminta kohdistuu. Yrityssalaisuudet sekä liiketoimintaan koskevan tiedon luottamuksellisuus ja kyky vastata sovitusta palvelutasosta asiakkailleen ovat elintärkeitä yrityksille. Näiden pitää näkyä vaikutusarvioinnissa.

Viittaamme tältä osin jäljempänä esitetyn 97 §:n osalta lausumaamme sekä FiCom ry:n asiassa antamaan lausuntoon, jossa esitykseen liittyviä ongelmia on tarkemmin tarkasteltu. Ongelmat 42 §:n ja 97 §:n osalta ovat samantyyppisiä ja sen vuoksi niissä molemmissa tulisi jatkovalmistelussa huomioida 97 §:n osalta FiCom ry:n esittämät riskienhallintatarpeet.

Esityksen mukaan:

"Pykälän 2 momentti olisi uusi. Sen mukaan tiedusteluviranomainen voisi pyytää viranomaisen ulkopuolista tekemään asennus- tai poistamistoimenpiteen pykälässä tarkoitettujen päämäärien saavuttamiseksi. Säännöksen tilanteissa olisi kyse toimenpiteistä, joita sotilastiedusteluviranomainen ei pysty itse suorittamaan käsillä olevassa tilanteessa, vaikka viranomaisella olisikin toimivalta tähän. Selvää on se, että viranomaisen olisi lähtökohtaisesti tehtävä pykälän 1 momentissa tarkoitettut toimenpiteet itsenäisesti ja ainoastaan välttämättömissä tapauksissa viranomainen voisi tukeutua ulkopuolisen tahon apuun.

Säännöksen mukainen toiminta perustuisi viranomaisen esittämään pyyntöön, josta pyynnön vastaanottajalla on oikeus kieltäytyä. Vastauksen olisi oltava vapaaehtoisesti annettu ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ja että pyynnön vastaanottaja on ymmärtänyt sen merkityksen. Vastauksen olisi oltava aidosti vapaaehtoinen. Pyyntöä esittäjä ei saisi käyttää taivuttelua tai muuta johdattelua, jotta vastaus olisi halutunlainen. Tarkoituksenmukaista olisi, että tiedusteluviranomainen tuo esiin suostumusperusteisuuden, mutta johtopäätösten tekeminen

keinon käytöstä olisi jätettävä asianomaiselle henkilölle. Avustajalle olisi myös tuotava ilmi hänelle mahdollisesti aiheutuvat seuraamukset, kuten mahdollisuus työpaikan menettämiseen."

Kiinnitämme huomiota siihen, että esitetty uusi säännös asettaisi monessa tilanteessa pyynnön kohteen erittäin ongelmalliseen asemaan, jossa hänen pitäisi päättää, noudattaako hän oman työnantajansa ja/tai tilanteesta riippuen asiakasyrityksen ohjeistusta vai viranomaisen pyyntöä. Nämä olisivat todennäköisesti lähes kaikissa tapauksissa ristiriidassa keskenään. Säännöskohtaisissa perusteluissa katsotaan, ettei kyse olisi merkittävästä julkisen vallan käytöstä. Olemme tästä eri mieltä. Perusteluissa ei myöskään oteta kantaa siihen, tulisiko viranomaisen esittää esim. kirjallinen menetelmän käyttöpäätös avustamispyynnön kohdehenkilölle ja jättää hänelle siitä kopio tai tukea jollain muulla tavalla kohteen omasta oikeusturvasta huolehtimista.

Nähdäksemme esityksessä on käsitelty vahingonkorvausvastuuta 42 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa vain hyvin rajallisesti ja aioastaan perusteluissa. S. 84 todetaan: "Mikäli vastoin edellä kuvattua, säännöksen toiminnasta aiheutuisi tarpeetonta haittaa, olisi sotilastiedusteluviranomainen velvollinen korvaamaan vahingon ja haitan."

Emme voi tällä tavoin muotoiltuna ja perusteltuna tukea esitettyä 2 momenttia. Vahingonkorvausvastuusta tulisi joka tapauksessa säätää tarkemmin koko laissa ja lisäksi 42 §:n (ja jäljempänä esitetyin tavoin myös 97 §:n) tilanteissa riippumatta siitä, hyväksytäänkö esitetty 2 momentti. Vahingonkorvaussäännökset tulee sisällyttää säännöstekstiin, ei perusteluihin.

Viittaamme myös eduskunnan oikeusasiamiehen asiasta lausumaan.

44 § Peitetoimintaa koskeva suunnitelma

Mielestämme säännöksessä tulisi säilyttää siihen nyt sisällytettynä oleva lista suunnitelmassa katettavista seikoista, eikä sitä näin tulisi kumota, kuten esitetään. Toimenpide puuttuu kohteen / kohteiden perusoikeuksiin. On perusteltua, että toimenpidettä harkitseva virkamies harkitsee toimenpiteen oi-keutuksen, tavoitteen ja tarpeellisuuden sekä kohteen riittävän yksilöinnin riittävällä tarkkuudella jo ennen esityksen tekemistä. Kyse on samalla myös päätöksentekijän omasta oikeussuojasta; kun edellä kerrotut asiat on dokumentoitu etukäteen ja tämä voidaan myös jälkikäteen osoittaa, se turvaa kaikkien osapuolten oikeusturvaa. Säännöksessä nyt oleva lista katettavista seikoista tukee ja ohjaa tässä tehtävässä paremmin kuin säännös muutettavaksi esitetyssä muodossaan. Näin se palvelee myös 45 §:ssä tarkoitettua päätöksentekoa peitetoiminnasta.

Edellä suunnitelman sisällöstä todettu koskee myös 46 a §:ssä säädettäväksi esitettyä yksinomaan tietoverkossa toteutettavaa peitetoimintaa.

45 § Peitetoiminnasta päättäminen

Esitämme, että säännöksessä nyt mainittu velvollisuus tehdä kirjallinen päätös peitetoiminnan lopettamisesta säilytettäisiin.

Kuten edellä on todettu, peitetoiminta puuttuu kohteen / kohteiden perusoikeuksiin. On tärkeää, että sen perusteet ja muut harkinnassa merkitykselliset seikat on riittävästi dokumentoitu myös jälkikäteen arvioinnin varalle. Kun peitetoimintaa koskeva päätös on voimassa enintään kuusi kuukautta kerrallaan, on perusteltua, että ainakin sen lopettamisesta ennenaikaisesti, ennen päätöksen määrääjän umpeutumista tehdään kirjallinen päätös. Selvää joka tapauksessa on, että peitetoiminta on lopetettava, kun edellytyksiä sille ei enää ole.

61 a-b § Valtiolliseen toimijaan kohdistuva tietojärjestelmätiedustelu Suomessa

On selvää, että esitetty uusi toimivaltuus on tarpeellinen ja siten kannatettava. Koska se kohdistuisi valtiollisen toimijan Suomessa käyttämiin tietojärjestelmiin, jotka siis voivat olla muun toimijan, esim. kaupallisen palveluntarjoajan operoimia, on kuitenkin tärkeää, että säännöksessä tarkoitettu looginen järjestelmäkokonaisuus määritellään siten, että tuomioistuimen on mahdollista yksiselitteisesti ymmärtää ja valvoa, millaiseen tietojärjestelmäkokonaisuuteen ja kenen hallintaoikeuden piiriin toiminta kohdistuu. Tähän liittyvät edellytykset tulisi kuvata mahdollisimman tarkkaan säädöstasolla ja lain esitöissä. Tämä on tarpeen jo 61 a §:n 2 momentin rajauksenkin kannalta.

62 a § Tietojärjestelmän käytön estäminen tai sen toiminnan haittaaminen vakavan vaaran torjumiseksi

62 b § Tietojärjestelmän käytön estämisestä tai sen toiminnan haittaamisesta vakavan vaaran torjumiseksi päättäminen

Katsomme, että esitetty uusi toimivaltuus on sinällään perusteltu ja kannatettava.

Ottaen kuitenkin huomioon, että kyseinen toimivaltuus on esitetyistä uusista toimivaltuuksista se, jolla objektiivisesti arvioiden voidaan katsoa olevan potentiaalisesti suurimmat ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset, säännösteksti ja perustelut jättävät mielestämme liian avoimeksi sen, missä tilanteissa tiedustelupäällikkö voi tehdä päätöksen itsenäisesti ja milloin hänen pitää

ennen päätöksentekoa viedä asia poikkihallinnolliseen käsittelyyn tai esim. TP-UTVA:an. Myöskään perusteluissa viitattu lain 15 §:ssä kuvattu menettely ei prosessia yksityiskohtaisesti kuvaa.

Mielestämme on välttämätöntä, että toimivaltuuden toteutustapa, päätöksenteko ja asiasta informoiminen harkitaan erittäin tarkkaan, jotta toimivaltuuden käytöstä Suomelle mahdollisesti aiheutuvat negatiiviset seuraukset voidaan ennakolta tunnistaa ja mahdollisuuksien mukaan hallita. Seurauksia saattaisi aiheutua myös suomalaisyrityksille, mikäli vieras valtio kohdistaisi Suomeen ja suomalaisyrityksiin hybridi-vaikuttamisen keinoja. Sen vuoksi pidämme perusteltuna, että päätös toimivallan käytöstä tulisi aina tehdä poliittisella tasolla, esimerkiksi tasavallan presidentin tai soveltuvan ministeriryhmän toimesta. Vähintäänkin päätöksentekijällä tulisi olla säännökseen kirjattu velvollisuus informoida asiasta aina turvallisuus- ja ulkopoliitiikan johtoa, mieluiten jo ennen toimivaltuuden käyttämistä.

Toisinaan toimivallan käyttö saattaa edellyttää teknistä toteutusta tai liikenteen ohjausta kotimaisten teleyritysten tarjoamien transit- ja verkkopalvelujen kautta, mikä puolestaan saattaa aiheuttaa vastatoimia kyseistä teleyritystä kohtaan. Tämän vuoksi on tarpeen huomioida myös FiCom ry:n asiasta antamassaan lausunnossa nostamat jatkokehitystarpeet (teleyrityksen vastuuvapaus, oikeusturva, tiedonsaantioikeus ja vahingonkorvaukset).

Viittaamme myös eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin asiassa lausumaan.

67 a § Tietoliikennetiedustelu hakuehtojen määrittämiseksi

Ehdotuksessa säädettäisiin uudesta toimivaltuudesta, tietoliikennetiedustelusta hakuehtojen määrittämiseksi. Näin kohteena olevaan tahoon liittyvien tietoliikenteen säännönmukaisuuksien ja ominaispiirteiden avulla pyritäisiin löytämään tietoja, joita voidaan käyttää edelleen varsinaisessa tietoliikennetiedustelussa hakuehtona. Samalla toimivaltuuksista poistettaisiin kielto käyttää viestin sisältöön meneviä hakuehtoja sekä kielto käyttää Suomessa olevaa tai oletettavasti olevaa telepäätelaitetta tai -osoitetta hakuehtona.

Esitettyjen muutosten voidaan katsoa osittain parantavan yksityisyyden suojaa, kun tiedustelu kohdentuisi nykyistä tarkemmin. Samalla luonnollisesti tiedustelu myös tehostuisi ja sen tuloksellisuus paranisi. Esitetty tietoliikenteen tallentamisoikeus 12 kuukauden ajaksi vaikuttaisi samansuuntaisesti. Kannatamme ehdotuksia.

Koska kyseessä kuitenkin tällöin on viestinnän sisältöön kohdistuva valvonta, ilmoittamisesta luopumisen osalta tulisi huomioida jäljempänä todettu.

89 § Ilmoitusvelvollisuus

89 a § Muun kuin valtiollisen toimijan tietoliikennetiedustelusta ilmoittaminen

Ehdotuksen mukaan muun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvasta tiedustelusta ilmoittamisesta luovuttaisiin (nykyinen säännöksen 2 momentti).

Käsityksemme mukaan perusteet ilmoitusvelvollisuudesta luopumiseen ovat ymmärrettäviä. Lähtökohtaisesti kuitenkin Suomessa laillisesti oleskelevalla henkilöllä tai laillisesti toimivalla yrityksellä tai yhteisöllä on oikeus tietää, mikäli hän on joutunut viranomaisen toimenpiteen kohteeksi. Tätä tietoa on pidettävä oikeusturvan lähtökohtana.

Vaikka kolmannet osapuolet, muut viranomaiset ja julkiset instituutiot valvoisivatkin oikeuksien toteutumista toimenpiteiden kohteeksi joutuneen puolesta, tätä ei voitane yksinään pitää riittävänä oikeusturvan takeena. Ehdotuksessa todetaankin, että viranomaisen ei tarvitse tosiasiaassa käsitellä tietoja, jotta kyse olisi yksityiselämään puuttumisesta, vaan puuttumiseksi on katsottava jo se, että viranomainen kerää ja tallentaa niitä myöhempää käyttöä varten (EIT: Marper v. Yhdistynyt Kuningaskunta).

Edelleen lainauksena ”EIT on ratkaisuisaan toistuvasti korostanut sitä, että yksityiselämän suojaan puuttuvan, salaiset viranomaistoimenpiteet mahdollistavan lain on oltava oikeusvaltioperiaatteiden mukainen, kansalaisten saatavilla sekä laadultaan sellainen, että kansalaiset kykenevät ennakoimaan sen soveltamisen seuraukset omalta osaltaan.”

Luottamuksen säilyttämiseksi oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen sekä Suomeen tietoyhteiskuntana erityisesti tietoliikennetiedustelun osalta tulisikin huolehtia siitä, että sen kohteeksi joutunut Suomessa laillisesti oleskeleva henkilö, laillisesti toimiva yritys tai yhteisö saa tiedon salaisen viranomaistoimenpiteen kohteeksi joutumisesta, kun toimenpiteen tarkoitus on lakannut. Ilmoitusta ei kuitenkaan tehdä, mikäli ilmoitus vaarantaisi toimenpiteen tarkoituksen tai jos on ennakoitavissa merkittävää haittaa valtion yleiselle edulle. Tuomioistuimen tulisi päättää ilmoituksesta luopumisesta.

Viittaamme myös eduskunnan oikeusasiamiehen asiasta lausumaan.

96 § Viestinnän välittäjän ja tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan avustamisvelvollisuus

97 § Tiedonsiirtäjän velvollisuus myötävaikuttaa tietoliikennetiedustelun edellyttämän liityntäpisteen rakentamiseen ja ylläpitämiseen

Esitetyt muutokset vaikuttavat perustelluilta.

Koska säädösehdotus lisäsi tosiasiallisesti viranomaisten toimivaltuuksia tehdä myös omavaltaisesti ja salaisesti yritysten ja yhteisöjen hallintaoikeuden piiriin kuuluvassa viestintäinfrastruktuurissa (verkossa) toimenpiteitä, jotka voivat aiheuttaa myös toiminta- ja kyberturvallisuushäiriöitä eli vahinkoriskin, sekä sen ohella riskin siitä, että kyseiset yritykset joutuvat toimivaltuuksien käytön vaikutusten johdosta maksamaan sopimusperusteisesti asiakkailleen vahingonkorvauksia tai sopimussakkoja sovitun palvelutason alituksista. Esim. esitetty 97 § ei riittävän selvästi määritä, kuka vastaa mahdollisista palvelukatkoista tai laite-/konfiguraatiovaurioista, kyberturvallisuuspoikkeamista ja kolmansille osapuolille aiheutuvista vahingoista tai sopimussanktioista (esim. SLA-rikkomukset).

Myös välittömien korvausten määritelmä on epätasällinen. Liityntäpisteet edellyttävät tyypillisesti suunnittelua, testauksia, jatkuvaa ylläpitoa, tilaturvallisuutta, dokumentointia ja päivitysjärjestelyjä. Pelkkä "välittömien kustannusten" korvaus voi jäädä riittämättömäksi, ellei korvattavuus kata myös mm. välttämättömiä toteutus- ja ylläpitokustannuksia tosiasiallisesti aiheutuvalla laajuudella.

Katsomme, että jatkovalmistelussa on välttämätöntä liityntäpisteen toteuttamisen osalta sisällyttää ehdotukseen ehdotettua huomattavasti täsmällisemmät menettely-, vastuu- ja korvaussäännökset.

Mitä tulee ehdotukseen siitä, että viranomaisella olisi oikeus tehdä toimenpiteitä järjestelmästä vastaavan tietämättä, katsomme, että edellä mainituiden riskien takia tiedonsiirtäjälle tulee antaa tieto toimenpiteestä, ja teleyrityksellä tulee olla oikeus olla läsnä aina, kun sen laittiloihin, järjestelmiin tai verkon kriittisiin osiin kohdistuu liityntäpisteen rakentamiseen, muutoksiin tai ylläpitoon liittyviä toimenpiteitä. Lakiin tulee lisätä edellytys, että toimenpiteet koordinoidaan soveltuvien osin vähintään tietoturvaselvitetyn, nimetyn operaattoriyhteyshenkilön kanssa.

Mikäli tämän poikkeuksellisesti katsottaisiin vaarantavan toimenpiteen, tieto tulisi joka tapauksessa antaa viipymättä jälkikäteen.

Koska operaattoreiden verkkoarkkitehtuurit ja toteutukset myös poikkeavat toisistaan, menettelytavoista eri tilanteissa tulisi sopia kahdenvälisesti etukäteen, missä yhteydessä tulee pyrkiä huomioimaan, että pääsyt toteutetaan tiedonsiirtäjän turvallisuus- ja valvontakäytäntö noudattaen.

On myös huomioitava, että avustaminen aiheuttaa avustajalle kustannuksia. Viimemainitun säännöksen mukaan "Viestinnän välittäjällä ja tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus 96 §:ssä tarkoitetusta sotilastiedusteluviranomaisen avustamisesta ja tietojen antamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista siten kuin sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 299 §:ssä säädetään. Korvauksen maksamisesta päättää toimenpiteen suorittanut sotilastiedusteluviranomainen."

Asiassa on ongelmallista, että viitattu sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 299 § ei kata avustamiseen liittyneitä välittämiä henkilöstökustannuksia. Tähän olemme edellyttäneet useissa eri yhteyksissä muutosta. On kohtuutonta, että niistä ei saisi korvausta, vaikka kyse on viranomaisen tehtävien hoitamisessa avustamisesta ja kun velvollisuudet kohdistuvat erityisesti tietyille toimialoille. Tältä osin tulisi muuttaa joko mainittua sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 299 §:ää tai vähintään mahdollistaa myös henkilöstökustannusten korvaaminen nyt puheena olevan lakikokonaisuuden tarkoittamista avustamistehtävistä.

Vaikuttaa lisäksi siltä, että lakiehdotus johtaa ehdotetun 99 §:n ja 100 §:n (jota ei ehdoteta muutettavaksi) vertailussa epäyhdenvertaiseen korvausvastuutilanteeseen. 99 §:n mukaan viestinnän välittäjällä ja tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajalla on oikeus saada korvaus SVPL 299 §:n mukaan (henkilöstökuluja ei korvata), kuten edellä on todettu, mutta 100 §:n mukaan tiedonsiirtäjällä on oikeus saada valtion varoista korvaus 97 §:n (sotilastiedusteluviranomaisen avustaminen) ja 98 §:n (tietojen antaminen) aiheutuneista välittömistä kustannuksista, jotka voivat käsityksemme mukaan sisältää myös välittämiä henkilöstökustannuksia. Lakiehdotuksessa tulisi varmistaa, että menettely on yhdenvertainen riippumatta avustajan tai kohdeorganisaation statuksesta ja työvoiman käytöstä syntyneet välittömät kustannukset sisältyvät korvaukseen kaikissa tapauksissa.

Huomautamme, että myös eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVL 1/2022) on kiinnittänyt huomiota siihen, että kansallinen kustannusten korvaamista koskeva lainsäädäntö vaatii päivittämistä siten, että kaikki viranomaistyöstä aiheutuvat kustannukset korvataan täysimääräisesti, myös henkilötyön osalta.

Viittaamme lisäksi FiCom ry:n asiassa antamaan yksityiskohtaisempaan lausuntoon, jossa todettua kannatamme.

104 § Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä

Ehdotettu muutos 104 §:ään on perusteltu, mutta tulisi varmistua, ettei tietojen saanti poikkea muualla säädettyjen salaisten tiedonhankintakeinojen välttämättömyysedellytyksestä sekä eritoten tuomioistuinlupaa koskevasta vaatimuksesta, eikä johda yleiseen päästä päähän -salauksen heikentymiseen Suomessa.

Viittaamme tältä osin tarkemmin jäsenliittomme Teknologiateollisuus ry:n ja sen toimialayhdistys Kyberala ry:n asiassa antamaan lausuntoon.

Laki puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

8 b § Tiedonhankinta yleisesti saatavilla olevista lähteistä

Puolustusvoimista annettuun lakiin lisättäisiin säännökset tiedonhankinnasta yleisesti saatavilla olevista lähteistä. Tietoa voitaisiin hankkia automaattisesti ja manuaalisesti. Liityntä Puolustusvoimiin voitaisiin peittää käyttämällä vääriä, harhauttavia tai peiteltäviä tietoja.

Koska kyseessä olisi oikeus käyttää ns. ”peitettä” eli oikeutta mm. rekisteröityä palveluihin tekaistuilla, harhauttavilla tai peitellyillä tiedoilla, jotta tiedonhankinnan alkuperää ei paljasteta, kyseessä olisi poikkeus viranomaistoiminnan julkisuudesta. Ottaen huomioon, että lakiehdotuksella pyritään myös määrittelemään puolustushaarat tietyiltä osin sotilastiedusteluviranomaisiksi, sääntelyn ei tulisi johtaa tilanteeseen, jossa viranomaisen laajamittaisesti pyrkisi käyttämään tekaistuja, harhauttavia tai peiteltäviä tietoja erilaissa laillisissa palveluissa.

On tärkeää huomata, että laillisesti toimivilla palveluntarjoajilla on oikeus asettaa käyttöehtoja palveluilleen ja lienee oletusarvoisesti selvää, että ko. peitettoimivaltuuden käyttö avoimien lähteiden tiedonhankinnassa olisi useimmiten käyttöehtojen vastaista. Koska lisäksi toimintaa ohjaavan sisäisen määräyksen sisältö olisi todennäköisesti myös salassa pidettävä, toimintaa ei olisi mahdollista valvoa muutoin kuin esim. sisäisen tai tiedusteluvaltuutetun valvonnan avulla.

Katsomme olevan sen vuoksi perusteltua, että säännöstasolle kirjattaisiin toiminnan rajat sekä valvontamenettelyt esitettyä tarkemmin ja/tai

rajattaisiin toimivaltuuden käyttö vain tietyille / tietyille sotilastiedusteluviranomaisille.

Edellä tämän lausunnon eri kohdissa todetun lisäksi viittaamme myös yleisesti jäsenliittomme Teknologiateollisuus ry:n ja sen toimialayhdistys Kyberala ry:n yhteiseen lausuntoon sekä FiCom ry:n antamaan lausuntoon, ja kannatamme niissä esiin tuotuja näkökohtia.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Yrityslainsäädäntö

Juho Mäki-Lohiluoma

johtaja

Rajamäki Markku

Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Yrityslainsäädäntö